

Predlog, »da bi U. S. izdajala tiskan ime-nik članov«, sta poslala upravi R. Smolik (Novo mesto) in Sr. Borštnik (Novo mesto), na obnem zboru v Ljubljani, dne 29. junija 1931. je to predlagal Fr. Srebrenič (Ljubljana). Iv. Kocijančič je nameraval za 30-letnico U. S. (l. 1929.) prirediti brošuro o U. S. z ime-nikom vseh članov. Odbor je sklenil, da se poročilo, namenjeno za brošuro, natisne v »Učit. tovarišu«, katerega naj se pošlje tudi onim članom, ki ga sicer ne dobivajo. Res je priobčil Iv. Kocijančič poročilo o U. S. v »Učit. tovarišu« od 10. julija 1929.

Na upravo U. S. so prihajali še razni predlogi, ki jih je društveni odbor obravnaval na svojih sejah in največkrat vsled veljavnih pravil moral odkloniti. Ti so: Prošnje članov U. S. za denarne podpore (18/5. 1925., 28./9. 1927., 26./6. 1930.), prošnje za sprejem v U. S. soprogov-neučiteljev, hčera in staršev-neučiteljev, soprog-žena članov U. S., ki so nad 45 let stare itd. Pač pa se je ugodilo prošnjikom-članom, ki služijo vojaško kadro leto, da poravnajo članske prispevke za čas vojaške dobe še le takrat, ko so zopet v učiteljski službi.

Učit. samopomoč je poslala v gospodar-ski svet JUU - sekcija Ljubljana svojega zastopnika, ki ima nalogo v okviru naših pravil delati za dobrobit vsega učiteljstva.

Pravila U. S. so od l. 1920. prirejena za vso Jugoslavijo. Uporaba je kaj kmalu pokazala precejšnje hibe tako obširnega okolišja. Administrativna preglednost za vso državo bi bila zelo težka, če ne sploh nemo-goča (smrti, preselitve, izstopi itd.), iztirjavanje vplačil o pravem času večkrat brez-uspešno, vsled tega izplačevanje posmrtnin — glavni namen U. S. — neredno. Podpisani sem vedno zastopal mnenje, ki je našlo verne somišljenike in posnemovalce, da naj vsaka banovina — večja administrativna enota — osnuje svoje podporno društvo ali zadrugo

U. S. Napisal sem tri članke v Narodno Pro-sveto (štev. 96., 97. in 99. iz l. 1926.) o bistvu »samopomoči« z nasveti, kako naj si usta-nove take organizacije. Kakor slišim, posluje že nekaj »samopomoči«.

Po 33-letnem in uspešnem delu je društvo U. S. vsled zahtev § 76. uradniškega za-kona likvidiralo, ustanovila se je Učit. samo-pomoč, reg. zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani. Poslovati je pričela s 1. januar-jem 1932.

Na seji načelstva dne 4. marca 1932. je vložil podpredsednik prof. A. Sič pismeni predlog, »da bi se obrestni rezervnega zaklada porabljale v razbremenitev starejših članov.« — Na izrednem obnem zboru v Ljubljani, dne 6. marca 1932. je predlagala M. Polako-va (Ljubljana), »da naj bi člani še v življenju dobili po 25-letnem članstvu eno polovico za posmrtnino določenega zneska; po smrti članovi se izplača dedičem druga polovica.« (Oba predloga bosta v celoti priobčena v »Učit. tovarišu«.)

Občni zbor je z ozirom na predloga Siča in Polakove naročil načelstvu, da naj do pri-hodnjega obnega zbora sestavi primerne predloge za popravilo in izboljšanje zadrughnih pravil. Pri načelstvu U. S. se je osnoval po-seben odsek, ki naj ugodno dovrši naročeno delo.

Krajše poročilo o zadrugi U. S. v Ljubljani prinaša »Prosveta«, priloga »Učit. tova-rišu« od 10. novembra 1932. na straneh 35. in 36. Pri ti prilici omenim, da je v tem poročilu na 36. strani popraviti odstavek glede raz-družitve, ki se pravilno glasi prav tako kot na 37. strani v poročilu za zadrugo »Samo-pomoč učiteljskih otrok v Ljubljani«.

Iz tega poročila razbere lahko vsak sam, kako mnogostransko je bilo delo v odboru in na obnih zbiorih, ki je stremelo vse le za tem: prirediti pravila tako, da bi imeli člani manjša bremena, uživali pa večje dobrine.

Iv. Kocijančič.

Problem zaposlitve učiteljskega naraščaja.

Dne 23. novembra 1932 so sklicali abiturienti in abiturientke državnih in privatnih učiteljskih dravske banovine posvetovalni se-stanek, ki se je vršil v sobi odsekov JUU v Ljubljani.

Sestanek, ki je potekal v najlepšem re-du, sta obiskala prof. učiteljica gg. Čopič in Jeglič. Informativno poročilo za JUU je podal tajnik sekcije tov. Jos. Kopal. Iz po-danega poročila posnemamo:

V današnji vseobči brezposelnosti se vse pre-malo poudarja brezposelnost inteligence. Danes je v dravski banovini okrog 650 učiteljskih abiturientov, ki so brez sredstev prepuščeni samim sebi. Državna in zasebna učiteljska v Ljubljani in Mariboru dajo vsa-ko leto toliko absolventov, da s strahom gle-damo v bodočnost. V zadnjih dveh letih je dovršilo učiteljske okoli 650 mladih fantov in deklet, ki so vsi polni idealov in življenjs-ke sile in ki bi hoteli koristiti svojemu na-rodu. Z letošnjim letom se bo to število še povečalo za najmanj 350 ljudi, ki bodo prav tako in s še večjim strahom zrlji v temno bodočnost.

Skupno jih bo torej že blizu tisoč.

Vsi ti mladi fantje in dekleta so se re-krutirali iz meščanskih, delavskih in kmet-skih slojev, ki najbolj občutijo današnjo mo-rečo krizo. Da je njihovo življenje vse prej ko znošno, si lahko vsakdo sam misli. Do-klar so obiskovali šolo, so jih starši podpi-rali v nadi, da bodo kmalu prišli do svojega kruha. Sledilo je pa bridko razočaranje. Mi-nili so meseci, minila so leta, ti mladi inte-ligenti pa še vedno tavaajo brez službe in vsakršnih sredstev. Škoda je mladih moči in in velikega idealizma, ki začena ginevati v brezdelju. Navzlic temu pa so ti ljudje še vedno idealni, morda še preveč, in pričaku-jejo, da se bodo današnje težke razmere kmalu spremenile.

Izgledi za službo

so minimalni, skoraj jih ni. Zaradi tega so sklicali abiturienti ljubljanskega učiteljskega

informativni sestanek, ki so se ga poleg cca 120 abiturientov in abiturientek drž. učiteljs-kega iz leta 1931. in 1932. udeležili tudi tova-rišice zasebnega učiteljskega in delegat mari-borskih tovarišev. Sestanek sta posetila tudi dva gg. profesorja ljubljanskega učiteljskega in delegat JUU. Razpravljali so o mnogih perečih vprašanjih, kako bi se dal izboljšati njihov položaj in sicer: o nastavitvah primor-skih učiteljev, ki v zadnjem času prihajajo k nam; o učiteljih, ki so poročene z dobro situiranimi neučitelji; o učiteljih (icah), ki imajo že polna službena leta, in o stališču JUU do njih in obratno, nakar so bili na dnevnem redu še predlogi in resolucije.

Stališče,

ki so ga zavzeli udeleženci tega informativ-nega sestanka, je naslednje:

Abiturienti uvidevajo težavni položaj slovenskih učiteljev v Italiji, zaradi katerega prihajajo sem, vendar pa so mnenja in pro-sijo, da ne bodo protežirani, temveč da se nameščajo v nekom znosnem razmerju s tukajšnjimi abiturienti. Ni pa s tem rečeno, da abiturienti pozabljajo na dele naše do-movine, ki ječe pod tujim jarmom. Vedno jim bo pred očmi naš Trst, naša Reka in Gorica in naša kršna Istra. V šoli bodo vzgajali mladino v tem duhu, da tudi ona ne bo pozabila naše skeleče rane. Kakor Primorja tudi Koroške ne bomo pozabili, ker je del našega narodnega telesa.

Skrajno nesocialno je, da učiteljice, ki so poročene z dobro situiranimi neučitelji, vrše službo, njihovi možje pa zavzemajo ugledna in dobro plačana mesta. To je v nebo vpijoča krivica, ki abituriente boli in ki jo zlasti močno občutijo. Zato naj take učiteljice same opuste službo, ali pa naj jih država reducira, na njihova mesta pa naj se nameste mlade moči; s tem država ne bi trpela izgube, temveč bi imela celoz dobiček. Če bosta naša prošnja in naš poziv ostala klic vpijočega v puščavi, bomo zbrali kon-kretne primere in jih objavili.

v Ribnico na Pohorju, kjer je našel blago družico, ki že dolgo let počiva. Čez 2 leti je nastopil mesto pri Sv. Martinu ob Paki, odkoder se je vrnil l. 1879. zopet v svoj rojstni kraj kot učitelj, katero službo je opravljal 33 let. Skupno je služboval 45 let.

Z Ivanom Kocmutom lega v grob učitelj, ki je bil osebo priča križevemu potu, ki ga je moral prehoditi naš tan, dokler ni dosegel napredka, ugleda in svobode, ki mu gre. Sam je nosil in delil s tovariši trpljenje, ki so ga učitelju nalagali takratni časi. In če pomislimo, da mu je žena podarila 13 otrok, od katerih sta 2 padla v svetovni vojni, mo-ramo občudovati žilavost, s katero je znal pokojnik kljubovati in prenašati pezo življenja. Vključ vsemu je ostal vedno dobro-dušen in ni kazal nikoli nevolje. Kot šolski upravitelj je bil plemenit in iskren tovariš svojemu učiteljstvu, poudarjač vedno važ-nost stanovske zavesti in organizacije učiteljskega stanu.

V prostem času se je izživljal v glasbi, kajti ves čas je bil pevovodja in organist. Marsikatera cerkvena pesem je bila njegova, ki je ugajala vsled narodnih motivov. Za vesele urice pa je uglasbil svojim vrlim pev-cem tudi kako veselo in zbadljivo. Škoda le, da se je večina teh del izgubila.

Zadnja leta je preživel pokojnik na Ostrovu v svoji prijazni hišici, kjer je 22. oktobra v 85. letu starosti zaspal za vedno.

Dragi tovariši! Jesensko cvetje Ti krije gomilo. V domači zemlji, ki si jo ljubil s to-

Andrej Rape 60-letnik.

(Lutro)

Banski šolski nadzornik tov. Andrej Rape je izpolnil 60. leto svojega delovnega življe-nja. Ob tej vesti bo marsikdo dvomil o nje resničnosti, a vendar je tako.

Učitelji (-ice), ki imajo že polna službena leta, naj izprevidijo današnji položaj in naj sami zaprosijo za upokojitve, da naredo me-sta mladim, ker ne izgube pri svojih pre-jemkih prav ničesar.

Abiturienti so prosili JUU, naj priredi zanje nekaj praktičnih tečajev, kjer bi se izpopolnjevali v onem, kar od njih življenje zahteva. Prosili so nadalje organizacijo, naj službeno zastopa njihove interese.

Navzoči so sprejeli naslednje predloge: a) naj se osnuje borza dela za učiteljske abituriente; b) naj se v zimskem času osnu-jejo razni praktični tečaji, kakor zadrughni, za obrtno nadaljevalno šolstvo, za rokotvorni pouk, za gospodinjstvo nadaljevalne šole itd.; c) abiturienti nameravajo prirediti akade-mijo, da pokažejo javnosti kaj zmorejo, in da s tem pomagajo najrevnejšim tovarišem in tovarišicam.

Sprejete in odposlane so bile naslednje resolucije:

Sekciji JUU za dravsko banovino.

Sekcija JUU za dravsko banovino naj intervenira pri prosvetnem ministru in pri banu dravske banovine, da dobe brezposelni abiturienti in abiturientke državnih in za-sebnih šol v Ljubljani in Mariboru čim prej službena mesta, bodisi kot pripravniki, bo-disi kot dnevničarji, ker je njihov gmotni po-ložaj nevzdržen. Prosimo, da nas organiza-cija sprejme kot izredne člane in dovoli na-šemu zastopniku mesto v odboru, odnosno da nas organizira pod svojim okriljem. Pro-simo sekcijo, da osnuje v zimskem času raz-lične strokovne tečaje, in sicer: zadrughni, za obrtno nadaljevalno šolstvo, za rokotvorni pouk, za gospodinjstvo nadaljevalne šole. Sek-cija naj nam dovoli vsaj nekaj brezplačnih izvodov »Učiteljskega tovariša« in »Popot-nika«. Organizacija naj intervenira na pri-stojnih mestih, da se primorski učitelji ne protežirajo na naš račun.

Gospodu ministru prosvete v Beogradu.

Zastopniki in zastopnice brezposelnih abiturientov državnih in zasebnih učiteljskih šol v Mariboru in Ljubljani iz leta 1931./32. pošiljajo s svojega informativnega sestanka, ki se je vršil v Ljubljani dne 23. nov. 1932. v prisotnosti delegata sekcije JUU za drav-sko banovino, naslednjo prošnjo: Naš polo-žaj je sila težak, ker smo večini izšli iz slabše situiranih slojev in nas starši ne mo-rali več preživljati, zato najvljudneje pro-simo, da nam na kakršenkoli način pomagate.

likim zanosom, počivaj mirno ter se odpočij in oddahni, kajti življenje Ti je nudilo kup po mučenštvu, ki si jo moral izpiti do dna pri izvrševanju svojega vzvišenega poklica.

Šefinčev Fréncé:

Spominska črtica.

Ko sem svojčas služboval na Ponikvi, se-znanil sem se z upokojenim nadučiteljem Kraner-jem, ki je poučeval mladino v zadnjih letih v Slomškovi domačiji in tukaj umrl l. 1884. Zvesto je izpolnjeval svoje stanovske dolžnosti, poleg tega pa se je rad bavil tudi z godbo in s slikanjem. Ob 70-letnici Slo-mškove smrti naj sledi tu pismo, ki ga je prejel od škofa-pedagoga. Glasi se:

Častiti gosp. Kraner!

Lepa podoba »Vstajenje Zveličarjevo«, ktero ste mi s pismom 8. t. m. za pisanko po-slali, me je tembolj razveselila, ker Vas do sedaj še nisem poznal kot tako izvrstnega ri-sarja. Sprejmite moje zahvalo za ta lepi spo-min, dokler bom imel priliko Vas tudi s čim razveseliti.

Pozdravim Vas in Vašo družino, kakor tudi vse pridne učence na Ponikvi in sem

Vam srčno udani

Anton Slomšek, s. r.

Maribor, 15. aprila 1860.

Rojen je bil 30. novembra 1872. v Rafol-zah pri Lukovici, kjer je preživel najlepšo dobo svojega detinstva in sprejemal prve nauke. V Ljubljani je vstopil v gimnazijo in nato na učiteljske, kjer je maturiral l. 1894. Prva leta svojega službovanja je prebil na Gorenjskem in že takoj pokazal svoj izredni literarni talent. Nešteta dela so mu odredila v mladinski literaturi častno mesto, a uve-ljavljaj se je tudi kot pedagoški pisatelj in publicist v stanovskih listih.

Vse njegovo delo je bilo posvečeno šoli in narodni prosveti. »Šolski list«, »Četrta či-tank« in druge šolske knjige nam ga pred-stavljajo kot resnega in zmožnega šolskega delavca.

Njegova delavnost in požrtvovalnost v korist šole in narodne prosvete je bila pri-znana tudi od merodajne strani. Več let je bil sreski šolski nadzornik v Ljubljani in je dosegel l. 1931. tudi čast banskega šolskega nadzornika.

Ze kot sreski in še bolj pa kot banski šolski nadzornik je uporabljal vse svoje ve-like pedagoške zmožnosti v korist šole.

Mnogo zaslug si je pridobil tudi kot ne-umoren delavec pri Glasbeni matici, o čemer priča diploma častnega članstva.

Ob 60-letnici njegovega z velikimi uspehi ovenčanega življenja mu izrekamo najiskre-nejše čestitke, želeč mu še dolgo, dolgo živ-ljenje.

Prepričani smo, gospod minister, da boste imeli popolno razumevanje za naše težje.

Tistim, ki se jih tiče!

Apeliramo na vse učitelje in učiteljice, ki imajo polna službena leta, in pa na učiteljice, ki ste poročene z dobro situiranimi neučitelji, da uvidite naš težak položaj in se nam prostovoljno umaknete. Apeliramo na vaš socialni čut in na vašo resnično sta-novsko zavest. Upamo, da ne bo naš klic zadel na gluha ušesa.

Zvezi slušateljev Aleksandrove univerze.

Zastopniki in zastopnice brezposelnih abiturientov državnih in zasebnih učiteljskih šol v Ljubljani in Mariboru, zbrani na infor-mativnem sestanku ob prisotnosti delegata JUU, javno protestiramo proti izpadom aka-demske omladine na račun abiturientov dr-žavnih učiteljskih šol, ki študirajo na uni-verzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Prepričani smo, da večina akademske omladine obsoja resolucijo, ki je bila izdana v soboto 19. t. m. na svobodnih akademskih tleh.

Brezposelni učiteljski abiturienti.

Opomba sekcije: Da se izognemo vsake-mu napačnemu tolmačenju, pripominjamo, da je zastopnik sekcije na tem sestanku točno pojasnil položaj primorskega učiteljstva in delovanje organizacije v tem vprašanju.

M. Zor:

Gospodarska znanja — nov učni predmet v narodni šoli.

Novi zakon o narodnih šolah z dne 5. de-cembra 1929. leta nam je v čl. 42. prinesel med ostalimi učnimi predmeti povsem nov predmet: praktična gospodarska znanja in vednosti z ozirom na potrebe kraja, posebej pa še gospodarstvo oziroma gospodinjstvo. Sprva smo si belili glave, kaj spada pod eno, kaj pod drugo in šele izdani začasni učni načrt višje narodne šole je prinesel širšemu krogu jasnosti. Gospodarsko znanje je učni predmet le v deških, gospodinjstvo pa le v dekliških šolah. V mešanih šolah bodo mo-rali pač otroke ločiti po spolu in poučevati vsake posebej, kakor smo to delali že sedaj pri telovadbi in ročnih delih.

Ker so učni načrti za osnovno šolo tudi pred uvedbo in so že več ali manj, vsaj v projektu, znani, se mi ne zdi odveč, ako se v splošno informacijo o novih predmetih nekoliko pomenimo.

So ti predmeti potrebni ali ne, ali spa-dajo v narodno šolo ali ne in ali je predpi-sana snov iz teh predmetov preobširna ali premajhna — so vprašanja, katerih se ne bom dotikal, ker se ne čutim za to zmožnega niti poklicanega. Moje mnenje je tako: učni načrti so tukaj, novi predmeti so uvedeni — poizkusimo jih najprvo in potem šele izre-cimo svojo sodbo. Le na podlagi vsestranskih in temeljitih izkušenj bomo to mogli storiti in upamo, da bo sodba vsekakor ugodno izpadla.

Gospodinjstvo in en del gospodarskih znanj je bilo pod skupnim nazivom: »Kmetij-ski pouk (v šolah na kmetih)« uvedeno že z začasnim učnim programom iz l. 1927. Iz tega načrta pa nam ni bilo jasno, kaj naj mesto tega poučujemo v mestnih šolah, oziroma kje naj v podeželskih šolah vzamejo ure za ta pouk. Navadno se je ta predmet poučeval med prirodoopisnimi urami.

Kaj pravzaprav razumemo pod nazivom: praktična gospodarska znanja. Učni načrt pravi: »Pod tem novim učnim predmetom se morajo razumeti različne stvari: na deželi pomeni to poglavito kmetijstvo v raznih oblikah po krajevnih potrebah, po mestih pa trgovsko-obrtna znanja in vednosti t. j. glav-ne elemente za razumevanje trgovsko-obrtnih

† Ivan Kocmut.

Hladen jesenski dan je objel umirajočo naravo. Nebo je razgrnilo sive oblake, iz njih je padala rahla, drobna prhalica in človek je imel občutek, da nebo žaluje.

Tam na prijaznem Ostrovu pri Sv. Ur-banu, odkoder Ti zazre oko vso lepoto ča-robnih slovenjgorijskih hribov, se zbirajo ob lični hišici ljudje. Domačini so, še več pa tujece. Prihajajo prijatelji, znanci in tovari-ši, da spremijo na zadnji poti svojega tova-riša, veterana. Pevci zapojejo, Sokolska godba udari otožne akorde koračnice-žalostinke. Sprevod se pomika proti cerkvi, nato zopet na pokopališče. Krsto položijo v grob, otroci, sorodniki, ljudstvo in tovariši zaplakajo, sol-ze jim zalijejo oči. Tovariš se poslavlja. Zad-nji Zdravo! Na svidenje, dragi Ivan.

Rodil se je Ivan Kocmut 6. junija 1848. l. pri Sv. Urbanu. V Mariboru je posecal real-ko, nato prepardijo, ki je imela takrat dva letnika. Ker je bil po dovršenih študijah še premlad, ni dobil službe. Zato je prevzel pri nekom grofu na Madžarskem mesto vzgoji-telja. Dne 1. nov. 1867. l. pa so ga namestili prvič pri Sv. Trojici v Slov. goricah, — toda brez plače. Opravljati je moral službo orga-nista in njegov edini dohodek je bila »zbir-ka« od hiše do hiše. L. 1868. je dobil učiteljsko službo v Hočah, po dveh letih pa v svo-jem rojstnem kraju. Odtod so ga premestili

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!